

Educațiunea Națională

Redacția și Administrația:
Bulev. Dr. V. Babeș 11
Telefon: 2-90

Director:
Mihail Popescu
Profesor, Chimist Expert

Abonamentul 40 lei pe an
Un număr 3 lei

Către Cetitori

În împrejurările actuale aparițiunea unui purtător de cuvânt scris, într'un format așa de mic cum nu și-ar îngădui nici cel mai mic cotidian și totuși cu o apariție așa de rară, constituie pentru noi un act de curaj. Să pune azi în toate tratatele de educație un mare preț pe curaj fiindcă ori-cine întreprinde o faptă bună trebuie să aibe îndrăzneală, Fapte bune?! — Dar cine se mai ocupă astăzi de fapte bune, când zilnic nu cetim în ziare de cât despre speculațiuni, șperturi, delapidări, traficuri de influență, contrabande etc., cu alte cuvinte tot ce este contrariu la cea-ce ar trebui să fie adică: muncă, economie, cinste, bună-cuviință, modestie, în general omenie, calități pe cari trebuie să le posede toți cetățenii unei țări și mai ales conducătorii ei.

Scopul nostru este ca prin mijloacele restrânse de care dispunem să contribuim cu o picătură la sădirea în sufletele cetitorilor încrederea, curajul și voința de a lucra pentru dezvoltarea acestor calități, cari constituiesc educația națională.

Regele Carol I, primind pe profesorii secundari cu ocazia jubileului de 40 ani de domnie, li s'a adresat cu următoarele cuvinte: „Datoria D-voastră este să formați caractere“. Aceste cuvinte au avut și au însemnătatea lor. Profesorilor secundari le sunt încredințate tinerile generațiuni nu numai spre a-i învăța carte, a le preda materii conform programelor ci și de a le forma caracterul. Dar la aceasta trebuie să contribuiască și familia, care adesea lucrează în direcțiuni contrarii.

Datoria noastră este de a nivela aceste desacorduri și a contribui la îndeplinirea cuvintelor regale.

REDACTIA.

Educațiunea Națională

Paul Doumer și d-l Profesor N. Iorga

Am înaintea ochilor: „Livres de mes fils“ (Cartea fiilor mei) (ediția II-a 1931) a fostului Președinte al Republicei franceze Paul Doumer. Prima ediție s'a tipărit în anul 1905—1906 în 30 mii exemplare și s'au vândut toate. Toate exemplarele au fost păstrate în familie așa că nu s'au mai găsit de loc la antiquari. Pentru acest motiv a fost nevoie de o nouă ediție, care a apărut în 20 mii exemplare, cari de asemenea au fost foarte bine apreciate de cititorii francezi într'u cât această carte poate cu drept cuvânt să fie considerată ca evanghelia educațiunei naționale a poporului francez.

Totodată îmi vine în minte și văd perindându-se în decursul aceluiaș timp întreaga activitate pe terenul cultural și educativ național a d-lui Profesor N. Iorga, al cărui renume încă din anul 1906 străbătuse în toate ținuturile locuite de români, care-l considerau ca făuritorul idealului național, dovadă marea manifestație ce i s'a făcut la Arenele romane cu ocazia expoziției din acel an.

Toate ideile preconizate de d-l Profesor N. Iorga în vederea formării unei conștiințe naționale și cari constituiesc baza educațiunei noastre naționale sunt cuprinse și în: „Cartea copiilor mei“ a lui Paul Doumer, ceea ce arvedește că însemnătatea pe care a avut-o Paul Doumer pentru poporul francez trebuie să o aibe și d-l Profesor N. Iorga pentru poporul român.

În viața poporului francez Paul Doumer a ajuns grație concepțiunilor sale naționale în educațiunea poporului francez, să ocupe cel mai înalt post. Președinte al Republicei Franceze, iar d-l Profesor N. Iorga de Președinte al Consiliului de Miniștri.

Spre a făuri o conștiința națională, a trebuit ca ei însăși să o aibe și să o dovedească și Paul Doumer a trimis pe cei patru fii ai săi la război și toți 4 au murit pentru gloria și onoarea Franței, iar d-l Profesor N. Iorga prin puterea sa de convingere a ridicat la cel mai înalt grad moralul soldaților de pe front și al cetățenilor dinapoia frontului, iar discipolii săi și-au vărsat

cu prisos sângele pentru patrie, ceea ce nu s'a întâmplat cu discipolii altor școli.

În timpul războiului ziarul „Neamul Românesc” publică în fiecare zi numele luptătorilor morți pentru patrie făuriți în falanga creiată de d-l Iorga și cari au luptat cu toată conștiința și vitejia necesară în împrejurările grele în cari românii au avut să lupte.

Paralel cu acțiunea naționalistă de educație românească a d-lui Profesor N. Iorga s'au mai creiat școli naționaliste cu diferite devize, toate însă punând pe individ sub protecțiunea statului ca și când poporul român ar fi atât de inferior înzestrat în ceea ce privește puterea lui de viață în cât în fiecare moment să fie condus și călăuzit de stat. Elementul românesc ar fi astfel un element static care n'ar putea deveni dinamic de cât grație unor puteri exterioare. D-l N. Iorga privește elementul românesc ca un element dinamic, capabil de a se mișca numai grație puterilor sale interioare și nu impulsurilor venite din afară. Tot astfel privește și Paul Doumer chestiunea educațiunii poporului francez.

Aceste concepții în educațiunea poporului nu apar de cât în mințile luminate ale celor cărora li s'a hărăzit să fie quinzenteza neamului lor. Aceste quinzenteze nu apar decât foarte rar și pentru aceasia povnarele trebuiesc să știe să le prețuiască.

MIHAIL POPESCU
Profesor, chimist-expert

Scoala și Societatea în slujba educației naționale

— Insemnări —

de Prof. Dr. I. Roșiu-Roșioru

Despre marele pictor al renașterii italiene, Fra Angelico, se spune că se ruga mereu, înainte de a începe câte o capodoperă cu motive cerești.

Mă întreb pe mine, și Vă întreb și pe D-V. părinți și profesori, prin mâinele cărora trece floarea tineretului nostru. Câți din noi ne-am dat seama, că generația de azi și de mâine, bună-rea cum e: este oglinda sufletului nostru. ?!

Dacă artistul de pe vremi simțea nevoia rugăciunii, pentru a putea turna suflet și nemurire în pânzele și culorile sale reci: cât de mare trebuie să fie pregătirea și curățenia noastră sufletească, de câte ori vroim să ne facem datoria de educatori, spre a da țării și familieră și nădejdea lor de mâine...!

— Colegul și prietenul meu, prof. chimist Mihail Popescu, îmi cere un scurt răvaș despre educația noastră națională; și eu mă execut cu plăcere, cu atât mai vârtos, că amicul meu e unul din rarii pedagogi de inimă, cu care am și o comunitate oarecare de vederi, când e vorba de educație.

— În țara noastră mare, bogată și frumoasă, — dar încă prea tineră și prea mult invidiată de dușmani, — trebuie să primeze o educație națională față de oricari alte preocupări de ordin politic sau economic.

Conștiința națională e chiagul, fără de care nu-mi pot închipui o Românie Mare propășind și înrolându-se în șirul marilor puteri latine.

Pentru a putea însă răspunde cu demnitate acestei probleme capitale în viața neamului românesc, nu ajung — vorba lui Titu Maiorescu — numai declamările tricolore la infinit, ci se cere o muncă românească și logică, sistematizată pe întreaga linie, având în frunte un factor comun, care trebuie să fie: Școala. Și școala, la rândul ei, e așa — cum sunt dascălii ei.

De câte ori văd dascăli români, învechiți în cinste, dar uitați de oameni și de zei, — și văd, în schimb, sectari oportuniști și oameni nepotrivii îmbulzindu-se la locuri de conducere, unde nu-i recomandă nici pregătirea sufletească, nici experiența, nici tactul pedagogic: mi se strânge inima de durere, căci în școala ruinată astfel, — văd ruina mare a sufletului românesc pe vremi apocaliptice ca cele de azi.

Noi nu trebuie să uităm, că în jur de noi și în mijlocul nostru chiar — ne pasc privirile atâtor elemente eterogene, streine de sufletul și crezul nostru național. Și nimeni nu ne vrea binele.

Școala noastră și reprezentanții ei trebuie să se impună și sub raport european. Înțeleg prin aceasta, că patriotismul nostru declamat să fie întemeiat pe o cultură națională solidă, care să nu dea greș în momente de ispită: Am văzut și vedem zilnic intelectuali de ai noștri — durere, chiar și dascăli — luând de soție pe cea dintâi femeie minoritară ieșită în cale. — Ce taină să fie aceasta ??! Meditați și DV....

Nu trebuie să fii șovinist furios, nici dușman al minoritarilor, pentru a vedea și raționa, că într'o familie, unde „limba mamei” e străină, — numai prin minune poate fi vorba despre o educație națională românească.

Ce să mai zicem despre societatea de afară, despre o seamă de funcționari români, gras remunerați în România Mare, cari mai umplu și azi cu copii lor, băncile școlilor minoritare, sfidând școala românească în plin imperiu românesc și în inima frumosului nostru Banat, în Timișoara.....?! Ii cunoașteți doar toți și îi vedeți zilnic. E o minune, cum de sufletul românesc a tolerat și mai tolerează această ipostază absurdă în clipele cele mai sfinte ale încheșării noastre istorice...!

Imi pare un vis urât gândindu-mă, că nepăsarea noastră e atât de catastrofală sub acest raport, — de până și la locuri de conducere au putut pătrunde factori legali cu soții — străine de neamul nostru românesc. La care neam de pe lume se mai neglijează sexul feminin propriu — ca la noi, și pe o scară atât de în-

tinsă...!! Unde e mândria și demnitatea istoricei matroane romane?!!

— Iată cum Școala și Societatea pot sau nu pot fi în slujba educației noastre naționale!!

Câți mai simțim un dram de chemare pentru marea problemă a educației noastre naționale: să facem o revizuire serioasă a conștiințelor noastre românești și să ne dăm seama în ora de pe urmă, că Școala și Societatea noastră numai așa își vor putea împlini misiunea lor istorică în viața neamului românesc, dacă vor ști elimina la timp veleitățile momentului, și vor întrona, în viața noastră publică: sufletul și cinstea tradițională românească — fără preget și fără tocmeală.

Timișoara, 21 August 1935.

Nicolae Tincu-Velea

În sbuciumata epocă pentru Românii bănățeni împilați de veneticii coloniști sârbi, în primele decade ale secolului al XIX-lea, a trăit dârzul luptător naționalist și marele cărturar, Nicolae Tincu-Velea, dat azi cu totul uitării de aceia pentru a căror desrobire bisericească și politică a luptat și murit.

È uitat cu totul de intelectualii bănățeni, doar țărani bătrâni își mai aduc aminte de învățatul „popă”.

Cât privește oficialitatea românească, formată, zice-se din intelectuali români, cari, chiar dacă nu sunt cu nimic legați de glia bănățeană, pe care trăiesc doar spre a-și asigura stomacul, sunt reprezentanții românismului pentru dezrobirea și înălțarea căruia a trăit Tincu-Velea, și ca atare această oficialitate ar avea datoria să eternizeze memoria marelui cărturar bănățean. Dar „oficialitatea” noastră de ieri și de astăzi, nu-i la prima lipsă dela datorie.

Deci, să-i fie de bine.

Iată de ce socotim drept o pioasă datorie să evocăm în câteva cuvinte figura istoricului bisericesc și politic, Nicolae Tincu-Velea, mândria Bănățenilor de altădată.

S'a născut în anul 1814 în Ticvanul-mare. A studiat teologia și în 1837 a fost sfințit de diacon. În 1842 a fost sfințit ca preot în comuna Sinersig-Timiș și în 1845 a ajuns preot în Secaș jud. Caraș fiind totodată numit și profesor de teologie în Vârșeț. În 1860 a ajuns preot în Marcina și după despărțirea ierarhică de Sârbi a ajuns protopop în Vârșeț unde a și murit în 1867, fiind îngropat în biserica românească ort. de acolo.

Cea mai mare parte a vieții sale a trăit în Secaș de unde mergea cu trăsura la Vârșeț, spre a-și face lecțiile de profesor. Și azi mai trăiește, în casa în care a locuit Tincu-Velea, o bătrână, nora lui, (soția feciorului celei

de a doua nevestă a sa, Lenca, din familia spăiei Petrovici din Biserica Albă), care povestește o mulțime de amănunte din viața dânsului.

Din gura ei am aflat că Tincu-Velea se ocupa cu folklorul, punându-și secretarul, un anume Alexa să noteze orice cuvânt pe care-l auzea și-l socotea mai interesant.

A purtat corespondență cu marele mitropolit Andrei Șaguna cu care era în strânse relații de prietenie și cu George Barițiu.

Marele mitropolit îi scria că vrea să-l viziteze la Secaș, dar Tincu-Velea a amânat această vizită dorind să-l primească la Vârșeț.

A cules o mulțime de balade istorice și poezii populare, comori ale sufletului românesc pe care fiul intelectual și cărturar a știut să le prețuiască și să le dea posterității.

O parte din baladele culese de Tincu-Velea sunt tipărite de At. Marianu Marienescu în 1882 la Viena.

Printre aceste balade cari cuprind mult miez istoric și elemente mitologice amintesc: „Corbul și Mihaiu-Vodă”, baladă din timpul lui Mihai-Viteazul, care se termină cu o profecție ce s'a realizat în 1918. Într'adevăr în baladă, corbul dărâmă curtea lui Mihaiu-Vodă și blestemă:

„Trei vécuri se tréca,
Pana-i redicată
Curtea ta cea naltă,
Multu mai minunata,
Pan' nepotu vá fi,
Care m'a iubi!”

Corbul pare a fi poporul de jos și poate că tocmai greșala lui Mihaiu de a se fi bizuit pe nobiltate, o biciuește poporul în această baladă. Dar profecția s'a împlinit.

Mai amintim:

„Iovanu Iorgovan și Șierpele”; „Mihaiu-Viteazu și boierul Dobricianu” culeasă în Ticvanul-mare; „Ștefan-Vodă și Vlădica Inon”; „Imperatulul Salabeg” ș. a.

Din lucrările sale istorice cea mai de seamă este: „Istoriua bisericească politico-națională a Românilor preste totu, mai alesu a celor ortodocși-orientali din Austria și cu distincțiunea Bănățenilor față cu pretențiunile ierarhice și politice ale colonilor serbestii din Austria, tipărită cu litere cirilice la Sibiu în tipografia arhidecezană în anul 1865.

È o prețioasă lucrare bazată pe documente și tradițiuni. Păcat că nu-i transcrișă cu litere latine spre a fi mai ușor la îndemâna celor dornici de a cunoaște trecutul nostru.

Vom reveni asupra acestei lucrări într'un număr viitor.

Prof. NICOLAE GRIVU

Conștiința națională în opera lui D. Cantemir

„Nu, acest neam nu trebuie să piară;
 îl păzește un trecut și îl cheamă un viitor;
 nu! — lăsați torentul să-și adune suvițele resfirate“.

D. CANTEMIR.

Ideea națională începuse la Români mai curând decât la alte neamuri. Pecând în apusul Europei, în evul mediu, concepția religioasă adunase sub aceeași căciulă popoare diametral opuse, — bunăoară francezii și germanii în interesul catolicismului sau pentru triumful dominației feudale, — pe-atunci la Români conștiința națională animase tot sufletul neamului. Bulgarii, la rândul lor, în clipele de conflicte cu slavii, exaltau originea lor turanică în pofida slavismului. Cu alte prilejuri, la congresele lingvistice bunăoară își evidențiază cu măreție temelile slave ale graiului lor. La Români n'au încăput nicicând asemenea duplicități.

Continuitatea latină a stat totdeauna clară în inima și în cugetul înaintașilor noștri. Totuși ideea națională în cursul veacurilor prezintă alte și alte fețe.

Desigur că întregirea neamului românesc animase sufletul lui Mihai Viteazul. Dar căile de izbândă ale acestui ideal în timpul său erau slab bătătorite și mijloacele de realizare rudimentare. Urmările scurtei domnii a lui Mihai în Ardeal n'au dat roade sociale pentru imperiul iobag valah. Însă puțința de înfăptuire a întregirii poporului românesc luminase sufletele, ca un indicator de drum.

Întregirea neamului a fost un ideal de realizat și pentru D. Cantemir, ceea ce se vede și din citatele cuvinte: „lăsați torentul să-și adune suvițele resfirate“. Unitatea neamului în concepția lui avea să se facă cu energia năvalnică a unui torent! Nici înainte și nici după dânsul (afară de Mihai și Ferdinand nu-și exprimase vre-un domnitor atât de luminos gândul pentru integritatea noastră. Nu numai în științe a fost D. Cantemir un precursor, ci și în politica națională. El a fost precursorul lui Cuza-Vodă. Ceea ce abia s'a putut realiza la 1856, dânsul voia să facă la 1711 cu ajutorul Rușilor. Petru cel Mare suferise eșec, însă, prin Cantemir ideea devenise curentă în toată politica rusească. Mai târziu Regulamentul organic, care organizează principatele, prin ruși, trebuie să țină seama de unitatea neamului și să elimine, prin nenumăratele mijloace ale practicei administrative, asperitățile dintre munteni și moldoveni. Prin activitatea lui de luminător deci Cantemir cu un veac și jumătate mai de vreme a premers și a netezit drumul lui Cuza.

Dar în ultimul său op se vede și mai bine cât de mult era stăpânit de ideea națională. „Hronicul vechimii Romano-Moldovlahilor“ apărut la Sant-Petersburg

în 1717 e mai mult o epopee de glorificare a neamului decât un „hronic“ în înțelesul vechiu al cuvântului. După dânsul nu este deosebire între roman și român. În partea întâiu a operei, ca un preludiv, scrie despre Numă Pompiliu și Octavian August ca și despre Traian ori despre voievozii descălicatului! Poporul românesc nu este decât o fază a poporului roman, o dezvoltare aparte a continuității sale! Erudiția în acest op se împletește cu dragostea de neam ca florile într'o cunună, formând comoara cea mai de preț a operei sale, de care a atârnat cu toată pasiuna sufletului său. A fost cântecul lebedei această încoronare a muncii sale de ultima clipă.

Pentru Cantemir unitatea neamului românesc este mai clară ca lumina soarelui la amiază: „meridiano sole clarius lumen“ cum se exprimă dânsul pe latinește.

Astăzi când visul său s'a împlinit, se cuvine să ne amintim cu duiosie de acest genial și fără noroc atlet al Românisimului de totdeauna. A murit pribeag, cu activitatea răzlețită prin străini. Opera sa însă, din ce trec veacturile, apare la iveală. Fără activitatea lui neodihnită, numele lui ar fi fost o mărgică uitată în șiragul cu prea mulți domnitori ai istoriografiei noastre. Muncind însă cu râvnă atât în mediul puțin adaptat din țara lui cât și în împrejurările disparate și neprielnice ale mediului strein, el a știut să producă cu competență atât în fața contimporanilor din aeropagul Europei, cât și în fața viitorului neamului său, — rămânând veșnic ceea ce l'a creiat ursita divină: Făclie luminoasă a poporului românesc pentru toate timpurile ce au fost și vor veni. Astăzi osemintele lui odihnesc pentru vecie în Biserica Trei Erarhi din Iași.

Prof. Dr. AUREL CONTREA

Săptămâni și ofensive

Nu trece zi ca să nu citim în ziare sau să nu auzim anunțându-se la Radio că în ziua de... data nu importă, se începe săptămâna laptelui sau a sănătății, a pelagrei sau a cancerului sau despre ofensiva vomicolă, viticolă, agrară. Apoi că ofensivele și săptămânile încep în cutare local din București la ziua și ora fixată mai dinainte când d-l Director General al specialității va conferenția asupra subiectului, etc. În urmă conferința mai este ținută și la Radio, unde trebuie să o reducă la un sfert de oră sau dacă o mai ține în vre-un oraș din provincie o mai lungeste cu o jumătate de oră peste ce era la început.

La unele săptămâni și ofensive participă și Miniștrii de resort, cari cu această ocazie își mai plasează câteun discurs și pot arăta lumii cât sunt de pregătiți și ce activitate dezvoltă în domeniul încredințat specialității lor.

Înainte de război se preconiza ideea ca un număr de săteni să fie trimiși în țările streine ca să învețe la

fața locului cum se muncește pământul, cum se îngrijesc animalele, cu un cuvânt cum să-și țină gospodăria în stare mai bună și să o facă mai productivă. A venit războiul care ni-a dus 100—200 mii soldați de toate vârstele prizonieri în țările cu cari eram în conflict: Ungaria, Austria și Germania. Cei mai mulți au fost dați la lucru pela ferme, unde au învățat cum se muncește pământul mai bine, cum se întrebuințează tot felul de îngrășămînți naturale sau artificiale, cum se îngrijesc vitele și pasările, pomii, etc.

După doi ani s'au reîntors la casele lor și fiecare se întrecea să spună ce a văzut și cum a lucrat în fermele unde a fost și a și pus în aplicare 2—3 ani ceea ce învățase printre streini. Dar, încetul cu încetul s'au lăsat și au urmat ca înainte de război.

Cauza sau mai bine zis cauzele: mai întâi politica demagogică și apoi lenea. Propaganda demagogică a stricat sufletele. Azi nu mai poate un cărturar să intre într'un sat și să nu fie întrebat. „Ce mai este nou cu politica? Cine credeți că vine la putere?” etc. Iar de le spun de ce dau de mâncare vitelor în năroi și afară nu în iesle și în grajd, își răspund că așa s'au învățat și merge mai ușor. În schimb stau pela răscuri sau pe pragurile primăriilor sau pela poduri și discută tot de politică ore întregi, uitând de micile griji ale gospodăriei. Acolo unde învățătorul, preotul, primarul, jandarmul sunt oameni gospodari tot mai merge. Dar în cele mai multe cazuri, autoritățile în loc de gospodărie fac și ele politică și câștigă fără muncă.

Când d-l Profesor N. Iorga a desființat examenele de definitivitate și înaintare ale învățătorilor și le-a înlocuit cu constatarea activității gospodărești, cine a protestat mai întâi? Reprezentanții învățătorilor pentru că nici ei, nici învățătorii pe care-i reprezintă n'au făcut nimic pentru îndreptarea gospodăriilor sătești, în vreme ce la examen reușesc cei ce au colți sau ciomege mai tari pentru alegeri. Iată ce sunt săptămânile, ofensivele, activitatea morală, etc. **VORBE GOALE.**

M. P.

Cum își cinstesc străinii patria

Cine a călătorit prin țările streine a putut constata cât sentiment de demnitate națională pun cetățenii altor țări în modul lor de a fi, de a se prezenta. Cu cât entuziasm vorbesc de țara lor și-i descriu frumusețile pe cari le-au văzut în realitate, în ilustrațiuni sau despre cari numai au auzit fără să le fi văzut. Ei te îndeamnă cu stăruință să-le vizitezi locuințele, școalele, muzeele, bisericile și localitățile istorice sau pitorești, căutând să te servească cu acea simpatie caracteristică care li se citește în ochi. Dacă sunt agricultori sau meseriași ei caută a-ți arăta cât de mult îi interesează specialitatea lor, pentru care au cărți, cărora le explică conținutul cu pricepere. Șoselele lor sunt bine întreți-

nute iar pe margini două rânduri de pomi fructiferi indică locul pe unde trece șoseaua. Nimeni nu se atinge de fructe. Numai cântonierul le culege și le vinde în folosul șoselei și cele mai multe șosele se întrețin și se repară cu bani rezultați din vânzarea fructelor pomilor plantați pe margini. Dacă este Duminecă sau sârbătoare încă de dimineața încep să se îndrepte spre biserică serii după serii de băeți și fete, tineri și bătrâni, unde preotul le face slujba potrivit cu vârsta și la ore anumite. După slujbă urmează mai întotdeauna predica în care indeamnă pe credincioși să-și iubească patria, pe copii să-și iubească părinții și pe mai marii lor, să și iubească armata și pe cei bolnavi în spitale, să ajute pe săraci și pe cei ce nu mai pot munci. Dacă slujba se face pentru oameni maturi atunci le amintește despre datoriile lor de creștini, de iubirea de patrie, despre creșterea copiilor făcându-i responsabili fața de conștiința lor, de oameni și de Dumnezeu pentru cazul când copii lor nu ar corespunde prin purtarea lor preceptelor unei bune educațiuni.

Munca câmpului este o adevărată înviorare și nici cel mai mic locșor nu rămâne nemuncit sau sterp iar pădurile sunt astfel amenajate că constituesc o adevărată recreațiune sufletească celor ce se preumblă prin ele.

Iată în ce direcțiune trebuie îndreptată și educațiunea poporului nostru, căci din nenorocire nu suntem cunoscători nici de străini, dar nici de noi înșine, care avem înaintea de toate această îndatorire.

M. P.

Vinurile românești

În țara noastră, ne spune Istoria că vița de vie a fost cultivată încă de pe vremea Dacilor. Vița de vie s'a aclimatizat solului nostru deluros și plin de soare așa că vinurile noastre au fost renumite în toate timpurile. Când a început să bântuie filoxera în viile franceze, fabricanții francezi de șampanie n'au găsit vinuri mai potrivite pentru această fabricație de cât vinurile noastre românești. Dar tot din Franța ne-a venit și nouă filoxera fiind adusă de importatorii de viță de vie franceză.

Regiunea deluroasă din Muntenia și Moldova era întreagă cultivată cu vii și în mod natural se selecționaseră vinurile pe dealurile diferitelor regiuni, fiecare având calități proprii cari'l deosebeau de celelalte. Astfel vinurile produse de dealurile Mehedințului: Orevița și Golul Drincei erau bogate în zahăr, cu tărie alcoolică mare și vârtoase de zicea poporul că'l puteai ține în batistă. E' u durat până în anul 1890 când s'au filoxerat viile.

Vinurile de Drăgășani din jud. Vâlcea cu tărie alcoolică mare dar mai puțin bogate în zahăr, în schimb au un buchet cu totul superior.

Aceste vinuri se puteau întrebuința foarte bine la fabricarea șampaniei fiind mai fluide.

Vinurile de Florica, asemănătoare cu cele de Drăgășani dar mai puțin aromate. Vinurile de Dealul mare din jud. Prahova în continuare în jud. Buzău și până la R.-Sărat sunt vinuri puțin mai vătoase ca cele de Drăgășani, mai bogate în zahăr și fără aromă pronunțată. Vinurile de Odobești și Panciu mai puțin alcoolice dar cu o aromă deosebită. Vinul de Cotnari din Iași asemănător vinului de Tokay, alcoolic, dulce și aromat. Apoi vinurile de Sarica din Dobrogea mai fluide, nu așa de alcoolice dar cu un buchet particular.

Toate aceste dealuri s'au replantat cu vițe americane cari încă nu s'au aclimatizat în timp de 50 ani de când s'a început replantarea, totuși vinurile obținute dacă nu au putut ajunge calitativ vechiile vinuri românești sunt însă foarte căutate și foarte multe cu totul superioare.

Din nenorocire plantațiunile s'au întins și la câmpie și vinurile de câmpie, deși mai abondente nu pot ajunge calitativ pe cele din regiunea dealurilor pe cari le luminează soarele mai mult și cu mai multe raze ultra-violete, cari desăvârșesc procesul chimic din frunzele vițelor și în boalele de struguri.

În prezent avem în țara noastră aproximativ 250 mii-hectare de vie repartizate astfel: 100.00 Ha în dealurile Munteniei și ale Moldovei, 26—30.000 Ha în șesul Dunărei, 15—20.000 Ha în Banat și Ardeal și 100.000 Ha în Basarabia.

În Banat avem vinuri în regiunea Silagiu, Comloș, Nerău, Bacova, Șag, Receaș etc. Cele mai superioare sunt cele din regiunea Silagiului.

Viile bănățene ca și cele din Basarabia produc vin mult cantitativ dar vinurile rezultate sunt cam acre deși tăria lor alcoolică este destul de ridicată.

Mijloacele de îmbunătățire le voi arăta mai târziu.

În Ardeal și ținuturile ungurene avem vinuri în regiunea Aradului începând dela Lipova la Miniș, Pauliș, Simeria etc. Avem apoi vinuri bine cultivate în regiunea Mediașului, acestea însă chiar în anii călduroși nu pot echivala vinurile îngrijite, produse de dealurile din Oltenia, Muntenia și Moldova. Struguri și vinuri bune se produc și în Basarabia în regiunea Șabo.

Din nenorocire în foarte multe dealuri din cele mai renumite și chiar la câmpie s'au cultivat vițe producătoare direct (Hibrizi), cari produc vinuri slabe, acre, și cu tărie alcoolică 4—5 grade, cari nu se pot consuma decât până în primăvară când se oțățesc. Aceste vii se plantează ușor, se muncesc ușor, nu se mai stropesc așa că vinurile produse se pot vinde cu prețuri derizorii și dacă mai luăm în considerație și falsificările, ușor ne putem explica de ce vinurile vechi, nobile, produse de vița altoită se vând cu un preț așa de scăzut.

(Va urma).

Cooperația

Cooperațiunea presupune în poporul care se preocupă de ea cel mai înalt sentiment de solidaritate socială și înzestrat cu cele mai puternice concepțiuni în educațiunea sa națională. Cooperațiunea noastră, în care statul a pierdut atâtea miliarde fără nici o siguranță de a le mai vedea înapoi, a servit și servește ca un mijloc cel puțin de trai modest pentru unii puțini și ei la număr, pentru un trai larg pentru alții, pentru retribuția partizanilor politici și ca reclamă pentru conducători. Cooperațiunea noastră nu este nici tânără nici bătrână. Nu este tânără căci s'a început prin anul 1909 deci de peste 35 ani și nu este nici bătrână, căci n'a avut timp să fie tânără, căci a îmbătrânit fără de vreme, după cum fără de vreme s'a născut. Când s'a început cooperația noi n'aveam nici o educație cooperatistă. Băncile populare înființate la început s'au transformat în bănci de speculă foarte repede, căci conducătorii lor nu aveau idee de marea lor misiune. Ei împrumutau capitalul băncii și rețineau dobânda cuvenită, ca orișicare bancă, cu dobândă ceva mai mică, dar despre întrebuințarea capitalului nu puneau nici o întrebare și poate că nici nu știau, să întrebe.

Era indiferent dacă capitalul mergea la cârciumă sau în procese sau în alte direcțiuni nefolositoare, numai plasat să fie și să aducă dobândă și oarecari venituri particulare. Despre un îndemn la o muncă mai rațională, la creștere de vite de rasă, mașini agricole, etc., nici pomeneală. Mai târziu s'au creat cooperativele de producție și consum și de drept, mai mult de consum și federalele lor cu mari credite din partea Centralei și a statului. Rezultatele au fost și aici detestabile. În mai mult de jumătate, consiliile de administrație au fost îndepărtate cu sau fără dare în judecată. Bani centralii și statului creditați în cooperație s'au pierdut și nu vor mai fi recuperați. Obștii de arendare? Cine mai vorbește de ele acum? Conducătorii lor sunt astăzi oameni politici mai mult sau mai puțin apreciați, care și-au vândut averea rudelor mai apropiate pentru ca centrala să nu mai aibă ce urmări. Cel ce scrie aceste rânduri, a înființat în Banat peste 70 Cooperative și Federała lor. În trei ani cât le-a condus s'a interesat și ziua și noaptea de bunul lor mers și le-a lăsat cu peste un milion lei beneficiu urmărind numai progresul cooperației și solidaritatea. Ce s'a întâmplat mai târziu când din cooperație s'a căutat să se facă politică, se poate citi aproape zilnic în gazete. Neaplicarea legilor și lipsa de educație cooperatistă și de educație generală au dus cooperația de răpă. Cine-o va mai putea ridica nu se știe. E ușor de realizat o idee când este la început, dar când nu i-s'au pus baze sigure sau mișcarea s'a compromis atunci îndreptarea va fi foarte anevoioasă sau de loc.

M. P.

Italia și Abisinia

Italia se găsește în prezent în conflict cu Abisinia. Cauza acestui conflict este nedreptatea făcută Italiei de către marii ei aliați că la tratatul de pace nu i s'a atribuit nici-o colonie din cele luate de Anglia dela Germania.

Cum populațiunea Italiei este prolifică, teritoriul ei și al coloniilor prezente nu sunt suficiente, pentru dezvoltare normală, așa că ea caută expansiuni în alte direcțiuni spre ași plasa populația fără rizic de de-naționalizare și teritoriul cel mai apropiat de coloniile ei este Abisinia a cărei întindere este prea mare pentru populația ei primitivă.

Teritoriul Abisiniilor, după toți scriitorii contemporani, este acoperit de vegetații ghimpoase de stepă, cari suportă seceta. Locuitorii deși creștini sunt nomazi și nu au posibilitatea de a munci pământul neavând instrumente de muncă și nici posibilitatea de a și le procura. Căi de comunicații nu au de loc și nici mijloace de a și le face. Le vor trebui poate 1000 de ani ca să se civilizeze. Italienii urmează tactica romanilor. Astfel ei fac șosele și numai în cursul anului acesta au făcut numeroase dintre cari una asfaltată de peste 150 km. pentru automobile și autobuze. Noi știm că Italienii veneau înainte de război în țară la noi și lucrau fântâni de zid, cișmele pentru apă și le-au lucrat așa de solid că după 70—80 ani sunt în bună stare. Au lucrat biserici iarăși foarte solid în cât după ani de zile nu s'a ivit nici-o crăpătură.

Au lucrat la toate palatele mai importante din București cum este și Ministerul Comunicațiilor, toată dantelăria și ciubucăria în piatră cu un gust și o siguranță neîntrecută. Au dat lumii lucrări de artă în pictură și sculptură neîntrecute.

Ce ne-au dat Abisiniienii?! — Prilej de a constata că unii dintre noi țin mai mult la Abisiniieni ca la Italienii, frații noștri și uită că „sângele apă nu se face“. Inchei cu fraza lui Paul Doumer: „Ori-ce națiune care se simte tare, capabilă de a fi conducătoarea și de a face educațiunea națiunilor înapoiate și barbare, poate revendica partea sa de dominațiune asupra teritoriului pe care civilizațiunea europeană n'a pătruns'o încă. Este o ținta nobilă și folositoare care crește prosperitatea și puterea celui ce o întreprinde“.

Citiți cartea:

„Idei asupra problemelor actuale“

cuprinzând articole despre: religie, școală, monarhie, încercări de organizare politică, măsuri economice, probleme financiare, Vechia și noua Europă, în trecut, în evul mediu și în cel actual, de D-l Prof. N. IORGA.

Domnul Iorga și Ardealul

Dintr'un discurs ținut în Camera deputaților în anul 1921 de d-l Iuliu Marin

„Acel care s'a ocupat totdeauna, care ne-a înflăcărat prin cuvintele și scrierile sale, prin aparițiunea sa deasă între noi și mai ales prin pildele sale mari și luminate...“

Știți cine?

N'a fost o singură manifestațiune a vieții noastre din Ardeal ca d-l Iorga nu numai s'o fi petrecut cu toată atențiunea dar fără ca dânsul să fi luat la ea parte sufletească și intelectualicește cu toată inima. Totdeauna în toate chestiunile și în toate împrejurările, în toate necazurile și în toate bucuriile noastre d-l Iorga era de față cu inima caldă și cu mintea sa luminoasă. Și de la sine înțeles că dragostea noastră față de d-sa era și este mare și recunoștința noastră va fi totdeauna pentru dânsul vie și neștearsă“.

Jubileul de 30 ani dela înființarea Ziarului „Neamului Românesc“!

„Neamul Românesc“ a împlinit 30 ani de existență. Aparițiunea lui acum 30 de ani a împlinit un mare gol în educațiunea noastră națională, lăsată până atunci pe seama Bisericii și a școlii, minate și ele de politică. Aparițiunea ziarului „Neamul Românesc“ era privită de clasele conducătoare de atunci ca o revoluție în viața poporului român, de oare-ce domnia regelui Carol I, care guverna prin două partide zise istorice, cel liberal și cel conservator și obicnuiseră populațiunea cu acest sistem și când d-l Profesor N. Iorga ajutat de d-l Cuza au chemat tineretul de atunci și pe cei ce nu se înfeudaseră celor două partide la o viață mai curată, mai românească, mai conformă civilizației noastre moștenite, poporul român de pretutindeni a salutat direcțiunea nouă în educațiunea națională a poporului român cu tot entuziasmul cuvenit. Imi amintesc frumoasa manifestație făcută de români de pretutindeni la Arenele romane cu ocazia producțiunei de coruri din toate ținuturile locuite de români și când poporul român de pretutindeni a aclamat pe d-l Iorga să și spună cuvântul așteptat, d-l Iorga a găsit fraza:

„Trăiască neamul românesc tot și în curând la un loc!“

Federalizarea societăților culturale din Timișoara.

Sub deviza „Unirea face puterea“ toate societățile culturale s'au federalizat în vederea unei acțiuni comune sub președinția d-lui Alex. Marta, Primul Președinte al Curței de Apel din Timișoara. Fiecare societate va fi reprezentată în Comitetul Federației prin Președintele ei. Cele locale vor fuziona. „Secția Timișoara“ a Ligei culturale va fi reprezentată prin d-l Insp. general școlar Sabin Evușian.

CĂRȚI DE FIZICO-CHIMICE p. Cl. III-a și a IV-a SECUNDARĂ ȘI NORMALĂ

de *Mihail Popescu, Profesor, chimist-expert Timișoara*

Atragem atențiunea colegială a domnilor profesori de Științele Fizico-Chimice că au ieșit de sub tipar cărțile: Fizică experimentală pentru clasa III-a a școalelor secundare și normale și chimie experimentală p. cl. IV-a.

Comisiunea de cercetare le-a găsit reușite din toate punctele de vedere.

Dăm aici referatele comisiunii de cercetare:

D-ni profesori le vor primi până la 1 Septembrie. Cei ce nu le vor primi sunt rugați sa se adreseze cu o cp. Librăriei Cartea Românească din Timișoara.

REFERAT

asupra cărții de Fizică de cl. III-a de d-l Mihai Popescu

D-l M. Popescu a alcătuit un nou manual de Fizică de cl. III-a pentru școalele secundare de băieți și fete, străduindu-se să facă un manual cât mai bun.

D-sa a reușit din toate punctele de vedere.

Manualul d-sale e scris corect din punct de vedere științific, aranjat nu numai în conformitate cu cerințele programei actuale, dar și cu cerințele pedagogice moderne.

D-sa pornește în studiul fenomenelor, dela cele mai simple experiențe, la îndemâna tuturor, așa că pot fi făcute ușor de elevi și pricepute. Apoi d-sa trage concluzii cari cristalizează un principiu. Definiții clare, precise, ușoare, fac să se reție ușor învățăturile trase din experiențe.

Figurile clare, bine descrise, completează textul. În general, d-l Autor a reușit să facă un bun manual, care va fi folositor elevilor și profesorilor în predare. Cele câteva observațiuni — depe verso — nu scad nimic din valoarea manualului. Sunt, dealtfel, chestiuni de amănunt.

Suntem pentru aprobarea acestui manual.

Referenți: (ss) *Nanu*, (ss) *I. Longinescu*.

REFERAT

asupra manualului de Chimie experimentală pentru cl.

IV-a sec. de băieți și fete al d-lui Mihail Popescu

D-l Mihail Popescu prezintă spre aprobare un vechiu manual revăzut și adnotat în unele părți.

Manualul este în conformitate cu programa.

D-l Autor se servește de metoda inductivă, precedând lecțiunile cu experiențe ușoare și de executat și de priceput.

Intr'un stil curgător leagă cunoștințele căpătate din experiențe cu descrierile corpurilor obținute.

D-sa trage apoi concluziile folositoare asupra întrebunțărilor fiecărui corp.

D-sa folosește teoria moleculară și atomică în cea mai simplă expresie pentru a lega prin formule diversele reacțiuni simple din experiențe.

D-l Autor a făcut o carte bună, completă și folositoare.

Suntem de părere să fie aprobată.

Referenți: (ss) *Nanu*, (ss) *I. Longinescu*.

Cărți de științe Fizico-chimice și Mărfuri

de

MIHAIL POPESCU profesor, chimist-expert Timișoara.

Licee și Gimnazii, Școli normale și Seminarii

1. Fizica Experimentală pentru cl. III-a secundară.
  2. Chimia Experimentală pentru cl. IV-a secundară.
- Editura Cartea Românească, Timișoara.

Școli comerciale elementare

1. Carte de Mărfuri pentru cl. I-a com. elementară.
2. Idem pentru cl. II-a.
3. Idem pentru cl. III-a.

Școli superioare de comerț

1. Chimie Tehnologică anorganică pentru cl. II-a com. superioară.
2. Chimie Tehnologică organică pentru cl. III-a com. superioară.

Invățământul primar complementar, Școli de ucenici comerciali și industriali

1. Carte de Fizică pentru cl. V-a primară complementară
2. Carte de Chimie și Mărfuri pentru cl. VI-a prim. complementară.
3. Lecturi științifice pentru clasa VII-a prim. comp.

Editura Universităţii Alcazay, Bucureşti